

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

**ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

№ 8 (313) ЛИСТОПАД

2017

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 8 (313) листопад 2017

Частина II

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 5 від 24 листопада 2017 року)

Виходить двічі на місяць

Засновник і видавець –
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор – доктор педагогічних наук, професор **Курило В. С.**

Заступник головного редактора –

доктор педагогічних наук, професор **Савченко С. В.**

Випускаючі редактори –

доктор історичних наук, професор **Михальський І. С.,**

доктор медичних наук, професор **Виноградов О. А.,**

доктор біологічних наук, професор **Іванюра І. О.,**

доктор філологічних наук, професор **Галич О. А.,**

доктор філологічних наук, професор **Глуховцева К. Д.,**

кандидат філологічних наук, професор **Пінчук Т. С.,**

доктор філологічних наук, професор **Дмитренко В. І.,**

доктор педагогічних наук, професор **Харченко С. Я.**

Редакційна колегія серії „Педагогічні науки”:

доктор педагогічних наук, професор **Ваховський Л. Ц.,**

доктор педагогічних наук, професор **Гавриш Н. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Докучаєва В. В.,**

доктор педагогічних наук, професор **Лобода С. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Караман О. Л.,**

доктор педагогічних наук, професор **Сташевська І. О.,**

доктор педагогічних наук, професор **Хриков Є. М.,**

доктор педагогічних наук, професор **Чернуха Н. М.**

Редакційні вимоги

до технічного оформлення статей

Редколегія «Вісника» приймає статті обсягом 4 – 5 сторінок через 1 інтервал, повністю підготовлених до друку. Статті подаються надрукованими на папері в одному примірнику з додатком диска. Набір тексту здійснюється у форматі Microsoft Word (*.doc, *.rtf) шрифтом № 12 (Times New Roman) на папері формату А-4; усі поля (верхнє, нижнє, правє й лівє) — 3,8 см ; верхній колонтитул — 1,25 см , нижній — 3,2 см .

У верхньому колонтитулі зазначається: Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № ** (***) , 2012.

Статті у «Віснику» повинні бути розміщені за рубриками.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний). Ініціали і прізвище автора вказуються в лівому верхньому кутку (через рядок від УДК) з відступом 1,5 см (відступ першого рядка), шрифт жирний. Назва статті друкується через рядок великими літерами (шрифт жирний).

Зміст статті викладається за планом: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Посилання на цитовані джерела подаються в квадратних дужках після цитати. Перша цифра — номер джерела в списку літератури, який додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21] або [1, с. 21; 2, с. 13 – 14]. Бібліографія і при необхідності примітки подаються в кінці статті після слова «Список використаної літератури» або після слів «Список використаної літератури і примітки» (без двокрапки) у порядку цитування й оформляються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог. Бібліографічні джерела подаються підряд, без відокремлення абзацем; ім'я автора праці (або перше слово її назви) виділяється жирним шрифтом.

Статтю закінчують 3 анотації обсягом 15 рядків (українською, російською) та 22 рядки (англійською) мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по-батькові автора, назви статті та ключовими словами (3 – 5 термінів).

Стаття повинна супроводжуватися рецензією провідного фахівця (доктора, професора).

На окремому аркуші подається довідка про автора: (прізвище, ім'я, по батькові; місце роботи, посада, звання, учений ступінь; адреса навчального закладу, кафедри; домашня адреса; номери телефонів (службовий, домашній, мобільний).

© ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017

ЗМІСТ

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

1. **Вітченко А. О.** Впровадження системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти як інституційна проблема... 6
2. **Головатюк І. Г.** Потенціал арт-терапевтичних технологій у підвищенні якості освіти у вищих навчальних закладах..... 16
3. **Доннік М. С.** Контроль якості знань студентів під час виконання індивідуального завдання як вимога системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти..... 23
4. **Крошка С. А., Ляшенко В. В.** Ефективність забезпечення якості спортивно-масової роботи..... 30
5. **Петрушкова А. М.** Система внутрішнього забезпечення якості освіти в університеті Словаччини..... 38

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

6. **Бочарова Е. А.** Современная школа и творчество в оценке зарубежных исследователей..... 46
7. **Дьоміна В. В.** Компоненти білінгвальної культури майбутнього вчителя іноземної мови..... 56
8. **Спіхіна М. А.** Методичний супровід краєзнавчої роботи на уроках природознавства в початковій школі..... 64
9. **Кавецький В. Є.** Урахування особливостей розвитку соціально-професійних орієнтирів учнів при забезпеченні готовності опантів до професійного самовизначення..... 70
10. **Чепіга В. Т., Чепіга І. В., Чугай С. М.** Передбачувана та очікувана в педагогічній науці та на педагогічному полі подія об'єктивно здійснилася..... 78

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В УКРАЇНІ

11. **Григоренко В. Л.** Становлення інклюзивної освіти в країнах пострадянського простору: передумови та міжнародне нормативно-правове підґрунтя..... 84
12. **Коваленко В. Є.** До проблеми застосування диференційованого викладання в інклюзивному освітньому середовищі вищого навчального закладу..... 97
13. **Павленко Л. С., Коваленко В. Є.** Особливості впровадження інклюзивної освіти в Україні..... 104

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

14. **Головко С. О.** Сучасні тренди фахової підготовки майбутніх магістрів з менеджменту..... 111
15. **Докучаєва В. В.** Моніторинг проєктувальної діяльності майбутніх педагогів у процесі розв'язання професійно-педагогічних задач..... 118
16. **Калініна І. М.** Адаптація державних службовців до управлінської діяльності: етапи та зміст..... 125
17. **Королецька Л. В.** Науково-педагогічні підходи дослідження екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства..... 132
18. **Кучер А. В.** Концептуальні засади наскрізної системи професійної підготовки студентів агроекономічного профілю 139
19. **Ліннік О. О.** Модель системи підготовки майбутнього вчителя до організації суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями початкової школи..... 150
20. **Максимовський М. І.** Технологія розвитку соціальної культури студентської молоді засобами анімаційної діяльності в інформаційному суспільстві..... 158
21. **Мосейчук Ю. Ю.** Обґрунтування потреби моніторингового дослідження стану сформованості культури здоров'я у майбутніх учителів фізичної культури..... 168
22. **Проскурняк О. І.** Організація комунікативної діяльності як засіб формування професійної готовності студентів спеціальної освіти..... 176
23. **Рацул О. А.** Педагогічні питання системного розвитку інформаційної культури майбутніх соціальних педагогів..... 181
24. **Сергєєва В. Є.** Проблема формування ціннісних орієнтацій майбутніх вчителів іноземних мов у контексті нового Закону України «Про освіту»..... 189
25. **Шароватова О. П.** Особливості підготовки майбутніх фахівців з охорони праці в умовах сучасних тенденцій вищої освіти..... 196

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ І ВИХОВАННЯ

26. **Білецький О. А., Сарнацький С. В.** Історико-генетичний підхід до проблеми норми і патології (найдавніший період: Олександрійська наука, Давній Рим)..... 206
27. **Ваховський Л. Ц.** Епістемологічні основи порівняльно-педагогічних досліджень К. Ушинського..... 211
28. **Мальцева О. І.** Теорія та практика громадянського виховання в епоху Античності..... 220
29. **Мокляк В. М.** Особливості розвитку автономії Київського університету Св. Володимира упродовж дії перших статутів... 228

teachers should form intellectually, spiritually, physically and culturally developed personalities of their pupils.

The main goal of this process is to form the system of values of pupils together with their general and special competences, habits and skills.

In this context, it is essential to reconsider the role of a teacher in the teaching and educational process of secondary schools, in particular the teachers of foreign languages. It is natural that to reach the goals set in the current law of Ukraine "On Education" is only possible if the future teachers of foreign language have a solidly formed system of their own value orientations.

Key words: value, system of value orientations, future teachers of foreign languages, problem of formation of value orientations, the law of Ukraine "On Education".

Стаття надійшла до редакції 27.09.2017 р.

Прийнято до друку 24.11.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.

УДК 378.14:331.45:614.8

О. П. Шароватова

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Одним із запитів сучасного суспільства є оновлення системи вищої освіти, основною метою якої постає підготовка конкурентоздатного на ринку праці фахівця, що вільно володіє професією та орієнтується у суміжних галузях діяльності, готовий до професійного росту та соціальної мобільності.

Реалії сьогодення вимоги до випускника вітчизняної системи освіти узагальнюють наступним чином:

- бути мобільним, конкурентоспроможним, вміти інтегруватись у динамічне суспільство, презентувати себе на ринку праці;
- використовувати знання як інструмент для розв'язання всіх життєвих завдань;
- генерувати нові ідеї, приймати нестандартні рішення, усвідомлювати і нести за них відповідальність;
- володіти комунікативною культурою, вміти працювати в команді;
- вміти запобігати та виходити з будь-яких конфліктних ситуацій;
- вміти здобувати, аналізувати інформацію, отриману з різних джерел, застосовувати її для власного розвитку і самовдосконалення;

- бути здатним до вибору серед численних альтернатив, що пропонує сучасне життя;

- уміти безперервно аналізувати і корегувати свою діяльність [1].

Наведені вимоги, вочевидь, передбачають уявлення і про те, якою повинна бути сучасна людина, людина-професіонал, яке її призначення, роль у суспільстві, яке замовлення на її освіту, які очікування від освіти у самої людини та суспільства. Тому сучасна система вищої освіти дедалі більше орієнтується на «вільний розвиток», високу культуру, творчу ініціативу, самостійність, мобільність майбутніх спеціалістів, що у свою чергу вимагає якісно нового підходу до формування майбутнього професіонала, зокрема при підготовці нового покоління фахівців з охорони праці. На жаль, проблема фахової підготовки майбутніх фахівців з охорони праці на сьогодні досліджена ще не у повній мірі і залишається дещо невирішеною як у теорії, так і на практиці.

Метою даної статті є розкриття певних особливостей підготовки майбутніх фахівців з охорони праці в умовах сучасних тенденцій вищої освіти.

Задля отримання компетентного, кваліфікованого фахівця з високим рівнем знань, що виступають підґрунтям формування професійної свідомості та загальної культури студента, процес його підготовки вимагає комплексного підходу. Теоретико-методологічні аспекти професійної підготовки майбутніх фахівців є предметом вивчення багатьох сучасних науковців, серед яких Е. Альбітарова, Ю. Белова, В. Докучаєва, І. Драч, Е. Зеєр, І. Каньковський, Н. Краснова, Н. Ларіонова, А. Маркова, К. Ткачук, Д. Разіна та ін.

В енциклопедичних виданнях зазначається, що професійна підготовка – це система професійної освіти, яка має за мету прискорене придбання тими, хто навчається, навичок, необхідних для виконання певної роботи чи групи робіт [2]. В. Сластьонін вважає, що метою і результатом професійної підготовки є певний тип самостійної людини й кваліфікований фахівець, підготовлений до включення в стабільне виробниче середовище, що вимагає певних знань і навичок [3]. М. Солдатенко основним завданням, яке вирішується у процесі професійної підготовки, вважає усвідомлення особистістю себе й іншої людини як головної суспільної цінності, розвиток професійної самосвідомості та професійних інтересів майбутніх фахівців [4]. В. Гладкова [5] зазначає, що вищі професійні навчальні заклади покликані організувати підготовку фахівців, здатних швидко орієнтуватися на ринку праці, доучуватися та переучуватися відповідно до вимог професії, таких, які володіють способами досягнення професійної компетентності та майстерності [6].

У найзагальнішому розумінні під компетентністю людини мають на увазі спеціально структуровані набори знань, умінь, навичок і ставлень, які набуваються у процесі навчання. Загальні і фахові компетентності людина використовує у різних сферах діяльності для виконання певних

завдань, вони також служать їй при виборі моделі поведінки в різних ситуаціях [1].

Останнім часом в Україні активізувалися дослідження питання запровадження компетентнісного підходу в освіті. Дедалі більше педагогів-дослідників та освітян-практиків звертаються до ідей компетентнісного підходу як одного з провідних напрямів удосконалення вітчизняної системи освіти. Зокрема, компетентнісний підхід у системі освіти є предметом наукового дослідження І. Бабіна, П. Бачинського, Н. Бібік, Г. Гаврищак, І. Гудзик, О. Гулай, І. Родигіна, К. Савченко, Л. Сень, С. Сисоєвої, О. Ситник, Т. Смагіної, Г. Терещук, С. Трубачевої, Н. Фоменко, В. Химинця та ін. Питання удосконалення системи освіти шляхом реалізації компетентнісного підходу висвітлюються у працях А. Андреєва, І. Зимньої, О. Овчарук, Р. Пастушенка, О. Пометун, Дж. Равена, Г. Селевка, А. Хуторського та інших вітчизняних і закордонних педагогів-дослідників. Певні аспекти проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців у процесі навчання у вищій школі досліджені такими науковцями, як В. Баркасі, І. Бондаренко, М. Васильєва, С. Вітвицька, О. Вознюк, Л. Голованчук, О. Дубасенюк, Л. Карпова, С. Козак, М. Левківський, Г. Мельниченко, О. Палій, Л. Петровська, Л. Пуховська, С. Савельєва, О. Савченко, Н. Саєнко, С. Сисоєва та ін. [7].

В умовах сучасних тенденцій вищої освіти, зумовлених її реформуванням [8], з'являються нові за змістом базові документи, що регламентують особливості підготовки майбутніх фахівців відповідно до затвердженого Кабінетом Міністрів України Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти [9].

З огляду на це, під час проектування компетентностей та результатів навчання майбутніх фахівців з охорони праці, зокрема при їх підготовці в Національному університеті цивільного захисту України, Профільною спеціалізованою освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 263 «Цивільна безпека» спеціалізації «Охорона праці» [10] враховані відповідні здатності особи виконувати завдання та обов'язки певного виду професійної діяльності, що в тому числі відповідає запитам сучасного суспільства.

Відповідно до «ДК 003:2010 Національний класифікатор України. Класифікатор професій» [11] працевлаштування та подальше навчання майбутніх фахівців з охорони праці здійснюється у відповідності до таких професійних назв робіт, як «Інженер з охорони праці» (код КП 2149.2); «Страховий експерт з охорони праці» (код КП 2412.2); «Інспектор з охорони праці» (код КП 3152) тощо.

У даному контексті цікавим для нас є доробок Е. Абільтарової [4], яка, досліджуючи подібну проблематику, наводить перелік можливих посад фахівців з охорони праці у галузі освіти та на виробництві. Зокрема, на виробництві такими можуть бути:

- технік-конструктор; технік-технолог; технік з нормування праці (фахівці);

- інженер; інженер з охорони праці; інженер-конструктор; інженер-технолог; інженер з пожежної безпеки; інженер з нормування праці; інженер з науково-технічної документації (професіонали);

- майстер виробничої дільниці; головний інженер; начальник майстерні; начальник відділу охорони праці; начальник відділу науково-технічної документації; начальник цеху, начальник дільниці; начальник лабораторії наукової організації праці та управління виробництвом; начальник лабораторії соціології та психофізіології праці; начальник нормативно-дослідницької лабораторії з питань праці (керівники);

- спеціаліст з охорони праці; головний спеціаліст з охорони праці; завідувач сектору охорони праці; інспектор з охорони праці (державні службовці).

Відтак, об'єктами вивчення та діяльності майбутніх фахівців з охорони праці є збереження життя, здоров'я та працездатності людини в процесі трудової діяльності за умов реалізації системи правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів; особливості виробничого та трудового процесів, що за певних обставин можуть створити загрозу або призвести до виникнення нещасних випадків та розвитку професійних захворювань.

Тож, метою підготовки майбутніх фахівців з охорони праці постає формування особистості фахівця, здатного забезпечити ефективне функціонування системи управління охороною праці організації або підприємства відповідно до вимог нормативно-правових актів з охорони праці та міжнародних стандартів [10].

Таким чином, в контексті особливостей підготовки майбутніх фахівців з охорони праці їх інтегральна компетентність передбачає здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми під час практичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань, виникнення аварій, оцінювання їх можливих наслідків та механізмів ліквідування, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Серед загальних компетентностей спеціалізації «Охорона праці» передбачені:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- здатність користуватись іноземною мовою;
- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність застосовувати знання та навички використання інформаційних і комунікаційних технологій у практичній діяльності;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

- навички міжособистісної взаємодії;
- цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- здатність діяти на основі етичних та моральних міркувань;
- здатність працювати як в команді, так і автономно;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Професійними компетентностями майбутніх фахівців з охорони праці названі:

- знання та розуміння: функцій держави, форм реалізації цих функцій; правових основ охорони праці; основних принципів державної політики в галузі охорони праці;
- здатність до розуміння термінів та визначень понять у сфері охорони праці, класифікації показників факторів виробничого середовища та трудового процесу;
- здатність застосовувати законодавчі та інші нормативно-правові акти з охорони праці та організувати контроль за додержанням передбачених ними вимог;
- здатність до спостереження, аналізу й оцінювання потенційної небезпеки (ризиків) особливостей трудової діяльності, об'єктів, виробничих, технологічних процесів і устаткування для людини і довкілля;
- здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи із забезпечення безпечних і здорових умов праці, запобігання нещасних випадків і професійних захворювань;
- здатність обґрунтовано обирати та застосовувати методи і засоби, спрямовані на припинення дії небезпечних факторів, що виникають у разі аварії із загрозою для життя і здоров'я людей та стану довкілля;
- готовність до застосовування та експлуатації технічних систем захисту, засобів індивідуального та колективного захисту людини від дії небезпечних і шкідливих виробничих факторів;
- готовність та навички надання першої допомоги постраждалим;
- здатність аналізувати ефективність діяльності служби охорони праці та особливості організації системи управління охороною праці підприємства;
- здатність здійснювати облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на підприємстві;
- здатність здійснювати діяльність у межах забезпечення страхування працівників від нещасних випадків на виробництві;
- здатність прогнозувати економічну ефективність заходів, спрямованих на зниження рівнів виробничого травматизму, професійної захворюваності, аварійності, поліпшення умов праці;
- здатність відтворювати методи і процедури, основні поняття, правила, розуміти й інтерпретувати вивчене та шляхом самостійного навчання опановувати нові галузі знань [10].

Відтак, програмні результати навчання майбутніх фахівців з охорони праці набувають наступного змісту:

- аналіз складних питань історії, фактів, проблем та тенденцій розвитку культури України в їх діалектичному взаємозв'язку;
- демонстрація культури мислення та навичок щодо організації культурного міжособистісного і соціального діалогу;
- використання усно і письмово грамотної української мови, підготовка професійних текстів та документів;
- виявлення знань і вмінь спілкуватися іноземною мовою;
- використання інформаційних технологій, сучасних операційних систем, комп'ютерної техніки, системи управління базами даних та стандартних пакетів прикладних програм;
- демонстрація достатніх знань законів вищої математики, фізики, електротехніки, технічної механіки, механіки рідини та газів, методів і технологій у сфері охорони праці, використання яких надасть можливість розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми;
- застосування сучасних методів дослідження й аналізу ризиків, загроз і небезпек на робочих місцях та виробничих об'єктах, визначення шкідливих виробничих чинників, класифікації речовин, матеріалів, процесів, явищ за ступенем їх небезпечності;
- визначення технічного стану зовнішніх та внутрішніх інженерних мереж та споруд, аналіз безпечності виробничого устаткування;
- аналіз й обґрунтування соціально-економічних та організаційно-технічних заходів, орієнтованих на зменшення професійного ризику, забезпечення безпеки праці, запобігання нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, усунення їх причин, оптимізацію умов і режимів праці на підприємствах, в організаціях, установах;
- знання та застосовування основних положень та вимог щодо засобів індивідуального та колективного захисту населення; інформування та оповіщення, евакуації та життєзабезпечення населення у випадку аварії та надзвичайної ситуації;
- урахування положень законодавчих та нормативно-правових актів з охорони праці, особливостей ризикорієнтованого підходу при здійсненні виробничих та управлінських функцій;
- відтворення алгоритмів ефективного розподілу функцій, обов'язків і повноважень з охорони праці у виробничому колективі з наданням допомоги та консультацій працівникам з практичних питань безпеки праці;
- демонстрація готовності до участі у проведенні розслідування нещасних випадків, аварій та професійних захворювань;
- розуміння засад державного соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві;
- використання базових знань фундаментальних наук в обсязі, необхідному для розв'язання управлінських завдань сфери професійної діяльності, виявлення прикладних умінь відносно особливостей фахової діяльності [10].

Досягнення зазначених результатів навчання майбутніми фахівцями з охорони праці має реалізуватися завдяки професійно- та проблемно-орієнтованому навчанню, лабораторній практиці, самонавчанню.

До обов'язкових загальних компонентів навчання віднесено такі дисципліни, як українська мова (за професійним спрямуванням), історія та культура України, філософія, іноземна мова, хімія, основи інформаційних технологій, фізика, вища математика, технічна механіка, інженерна і комп'ютерна графіка, матеріалознавство та технологія матеріалів, технічна механіка рідини та газу.

До обов'язкових професійних компонентів – термодинаміка і теплопередача, теорія горіння та вибуху, культура безпеки, електротехніка та безпека електроустановок, системи автоматичного контролю небезпечних факторів, будівлі і споруди та їх поведінка в умовах надзвичайних ситуацій, природні та техногенні загрози, оцінювання небезпек, безпека потенційно небезпечних технологій та виробництв, медицина надзвичайних ситуацій, а також переддипломна практика (стажування), виконання та захист дипломної роботи.

До вибіркового загальних компонентів навчання віднесено такі дисципліни, як культурологія, політологія, основи управління.

До вибіркового професійних компонентів – вступ до фаху, соціально-економічні основи охорони праці, екологічні аспекти промислової безпеки, виробнича санітарія, ризикорієнтоване управління охороною праці, правові основи працезохоронної політики та охорони праці, управління та нагляд у галузі охорони праці, профілактика виробничого травматизму, державне соціальне страхування від нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві, пожежна безпека виробництв, рятувальна та загальна фізична підготовка, професійна підготовка рятувальника, організація роботи у непридатному для дихання середовищі, охорона праці в цивільній безпеці, основи спеціальної та військової підготовки, а також навчальна практика.

При викладанні навчальних дисциплін обов'язкової та вибіркової частини змісту навчання передбачається наявність технічних та наочних засобів, вимірювальних приладів, спеціалізованих аудиторій та лабораторій. Навчальний процес з обов'язкових дисциплін має забезпечуватись методичними комплексами дисциплін, що складаються з підручників, методичних розробок до практичних занять, лабораторних практикумів, вказівок до самостійної роботи студентів, методичних матеріалів до курсового проектування, прототипів розробки курсових проектів, програм практик, екзаменаційних та тестових запитань різної складності (для самоперевірки, іспитів, тренінгів), методичних рекомендацій до написання дипломної роботи тощо. Рівень набуття як загальних, так і професійних компетентностей майбутніми фахівцями з охорони праці засвідчать поточні звітності, усні та мультимедійні презентації, доповіді, реферати, тести, контрольні роботи, лабораторні звіти, заліки, усні та письмові екзамени,

захист курсових робіт (проектів), захист звітів з практики, стажування, атестація, захист дипломної роботи [10].

Таким чином, з огляду на вищезазначене, особливості підготовки майбутніх фахівців з охорони праці в умовах сучасних тенденцій вищої освіти вимагають переорієнтації існуючої раніше системи фахової освіти, коли підготовка спеціалістів здійснювалась на основі вимог сьогодення без урахування перспективи. Головна ж увага у навчальному процесі сьогодні повинна бути зосереджена на розвитку творчих здібностей спеціаліста, його здатності до самостійних дій в умовах невизначеності, а також здібностей до набуття нових знань і навичок.

Ми погоджуємося із дослідниками даного питання [4; 6; 12; 13; 14], що основними шляхами розв'язання проблеми недостатньої відповідності фахової освіти вимогам сьогодення є формування системи безперервної освіти, наближення змісту освіти до реальних потреб ринку праці, надання змісту освіти інтегрованої орієнтації. У подальшому для підвищення ефективності підготовки майбутніх фахівців з охорони праці необхідно постійно коригувати відповідну програму навчання щодо змісту сучасних нормативно-правових актів і впроваджувати відповідні методики покращення практичної підготовки.

Список використаної літератури

- 1. Химинець В.** Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя / В. Химинець // Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakippro.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>.
- 2. Педагогика:** Большая современная энциклопедия / Сост. Е. С. Рапацевич. – Минск: Современное слово, 2005. – 720 с.
- 3. Сластенин В. А.** Теория и методика профессионального образования: Учебно-методическое пособие / В. А. Сластенин. – М., 2004. – 340 с.
- 4. Абильтарова Е. Н.** Професійна підготовка майбутніх інженерів-педагогів у галузі охорони праці / Е. Н. Абильтарова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vuzlib.com.ua/articles/book/18985-Profes%D1%96jjna_p%D1%96dgotovka_majjb/1.html.
- 5. Гладкова В.** Акмеологічні аспекти підготовки майбутніх фахівців / В. Гладкова // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини / Гол. ред.: М. Т. Мартинюк. – Умань: ПП Жовтий О.О., 2010. – Ч. 2. – С. 144–147.
- 6. Каменська І. С.** Особливості фахової підготовки майбутніх педагогів професійного навчання, інспекторів з охорони праці при вивченні курсу «Організація наглядової діяльності в галузі охорони праці» у вищих навчальних закладах / І. С. Каменська // Журнал Науковий огляд. – 2015. – № 9(19). – С. 1–9.
- 7. Шароватова О. П.** Компетентнісний підхід при підготовці нового покоління фахівців у сфері цивільної безпеки / О. П. Шароватова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2016. – № 3 (300), квітень. – Ч. II. –

С. 295–304. **8. Закон** України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 року № 1556-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. **9. Постанова** Кабінету Міністрів України № 266 від 29.04.2015 р. «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-%D0%BF>. **10. Профільна** спеціалізована освітньо-професійна програма підготовки бакалавра галузі знань 26 «Цивільна безпека» спеціальності 263 «Цивільна безпека» спеціалізації «Охорона праці» (НУЦЗУ). **11. Національний** класифікатор України «Класифікатор професій» ДК 003:2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dk003.com>. **12. Зацарний В. В.** Підготовка фахівців у галузі охорони праці в Україні / В. В. Зацарний // Вестник Харьковского национального автомобильно-дорожного университета. – Вип. 59. – 2012. – С. 33–37. **13. Кобилянський О. В.** Практичні аспекти професійної підготовки фахівців з безпеки життєдіяльності / О. В. Кобилянський // Педагогічні видання / е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку» / Архів номерів / Вип. № 3 [2009]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://intellect-invest.org.ua/pedagog_editions_e-magazine_pedagogical_science_arhiv_pn_n3_2009_st_10. **14. Мимрик Л. В.** Сучасні вимоги до підготовки працівників з питань охорони праці / Л. В. Мимрик. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/26_NII_2009/Pedagogica/51920.doc.htm.

Шароватова О. П. Особливості підготовки майбутніх фахівців з охорони праці в умовах сучасних тенденцій вищої освіти

У статті наведено деякі особливості підготовки майбутніх фахівців з охорони праці після певного етапу реформування сучасної системи вищої освіти. В умовах появи нових базових документів щодо галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, на прикладі програмних проектів Національного університету цивільного захисту України розкрито інтегральну, загальні, професійні компетентності та програмні результати навчання майбутніх фахівців з охорони праці. Увагу акцентовано на тому, що в умовах сьогодення особливості підготовки майбутніх фахівців з охорони праці вимагають переорієнтації існуючої раніше системи фахової освіти без урахування перспективних вимог на розвиток творчих здібностей майбутнього спеціаліста, його здатності до самостійних дій в умовах невизначеності, а також здібностей до набуття нових знань і навичок.

Ключові слова: фахівці з охорони праці, фахова підготовка, проектування компетентностей, програмні результати навчання.

Шароватова Е. П. Особенности подготовки будущих специалистов по охране труда в условиях современных тенденций высшего образования

В статье приведены особенности подготовки будущих специалистов по охране труда после определенного этапа реформирования современной системы высшего образования. В условиях появления новых базовых документов относительно отраслей знаний и специальностей, по которым осуществляется подготовка соискателей высшего образования, на примере программных проектов Национального университета гражданской защиты Украины раскрыто интегральную, общие, профессиональные компетентности и программные результаты обучения будущих специалистов по охране труда. Внимание акцентировано на том, что в сегодняшних условиях особенности подготовки будущих специалистов по охране труда требуют переориентации ранее существовавшей системы профессионального образования без учета перспективных требований на развитие творческих способностей будущего специалиста, его способности к самостоятельным действиям в условиях неопределенности, а также способностей к приобретению новых знаний и навыков.

Ключевые слова: специалисты по охране труда, профессиональная подготовка, проектирование компетенций, программные результаты обучения.

Sharovatova O. Features of the training of future specialists in labor protection in the context of modern trends in higher education

The article presents the peculiarities of the training of future specialists in labor protection after a certain reformation of the modern system of higher education. In the conditions of the emergence of new basic documents on the branches of knowledge and specialties, which are preparing the applicants of higher education, as an example of the program projects of the National University of Civil Protection of Ukraine, the integral, general, professional competences and programmatic outcomes of the training of future occupational safety and health professionals are revealed. Attention is emphasized that in today's conditions the peculiarities of the training of future occupational health and safety specialists require the reorientation of the previously existing system of vocational education without taking into account the perspective requirements for the development of the creative abilities of the future specialist, his ability to act independently in conditions of uncertainty, as well as the ability to acquire new knowledge and skills.

Key words: labor protection specialists, vocational training, designing of competences, program results of training.

Стаття надійшла до редакції 14.09.2017 р.

Прийнято до друку 24.11.2017 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Рассказова О. І.

Наукове видання

ВІСНИК

Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка
(педагогічні науки)

№ 8 (313) листопад 2017

Частина II

Відповідальний за випуск:
д. п. н., проф. **О. Л. Караман**
к. п. н., доц. **Я. І. Юрків**

Здано до склад. 24.10.2017 р. Підп. до друку 24.11.2017 р.
Формат 60x84 1/8.Папір офсет. Гарнітура Times New Roman.
Друк ризографічний. Ум. друк. арк. 36,73. Наклад 200 прим. Зам. № 235.

Видавець і виготовлювач
Видавництво Державного закладу
„Луганський національний університет імені Тараса Шевченка”
пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ, 92703. т/ф: (06461) 2-16-02.
e-mail: luguniv.info.edu@gmail.com
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3459 від 09.04.2009 р.